

DEJAN is een Slavische koosvorm van ANDREAS

door Dries van den Akker s.j. (zie ook: www.heiligen-3s.nl)

Betekenis

Afgeleid van het Griekse 'andreios' = 'moedig', 'manhaftig', 'dapper' enz.

*

Andreas Apostel, Patras, Griekenland & Constantinopel, Klein-Azië; martelaar; † **ca 60; feest 30 november**.

Volgens de evangelist Johannes was Andreas de eerstgeroepen leerling van Jezus (Johannes 1,40). Hij was een broer van Simon Petrus. In de evangeliën horen we verder weinig van hem. We horen hoe Petrus en Andreas tezamen met Johannes en Jakobus, allen vissers op het Meer van Gennezareth, door Jezus uit hun werk worden weggeroepen om vissers van mensen te worden. Johannes vernoemt hem nog twee keer: bij de wonderbare broodvermenigvuldiging (Johannes 6,8) en wanneer Grieken proberen met Jezus in contact te komen (Johannes 12,22).

Volgens de overlevering zou hij na Pinksteren het evangelie van Jezus hebben verkondigd in Scythië (gebied waar de Donau uitmondt in de Zwarte Zee), Cappadocië en Bithynië.

*

Na de Hemelvaart van de Heer - aldus de legende - verspreidden zich zijn apostelen. Andreas ging preken in Scythië en Mattheus in Ethiopië. De Ethiopiërs stonden Mattheus niet toe dat hij ging preken. Ze rukten hem de ogen uit, sloegen hem in de boeien en wierpen hem in de gevangenis met de bedoeling om hem binnen een paar dagen ter dood te brengen. Nu verscheen een engel aan Andreas en droeg hem op naar Mattheus in Ethiopië te gaan. Maar sint Andreas antwoordde dat hij de weg niet wist. De engel gebood hem naar de kust te gaan en daar het eerste het beste schip te pakken dat hij zou tegenkomen. Andreas haastte zich hieraan te voldoen. De boot bracht hem dankzij een gunstige wind regelrecht tot bij de stad waar Mattheus zich bevond. Onder de hoede van de engel wist Andreas tot bij de evangelist in de gevangenis door te dringen. Toen hij zag in wat voor toestand hij zich bevond, kon hij zijn tranen niet bedwingen. En zo verrichtte hij zijn gebed. De Heer verhoorde hem en gaf het gezichtsvermogen aan Mattheus terug dat hem op zo'n wrede wijze door de ongelovigen was ontnomen. Mattheus verliet nu de gevangenis en begaf zich naar Antiochië, terwijl Andreas in Ethiopië bleef. Maar toen de inwoners daar in de gaten kregen dat hij zijn vriend had weten te bevrijden, werden ze woedend; ze maakten zich van hem meester, en sleepten hem met geboeide handen door de hele stad achter zich aan. Zijn bloed liet een breed spoor achter. Maar temidden van dat alles hield Andreas niet op voor zijn vervolgers te bidden. Met als gevolg dat hij ze uiteindelijk tot bekering wist te brengen. Toen dat was gebeurd, begaf hij zich naar Griekenland.

Volgens de Russen zou hij naar Armenië en Midden-Rusland getrokken zijn om de Moskoviëten voor Christus te winnen. Hij wordt dan ook vereerd als één van de patroonheiligen van het Russische Rijk. Hij zou tenslotte te Patras of Patara in Griekenland gekruisigd zijn. Tot op de dag van vandaag staat er een Andreaskerk, en is Andreas nationale patroon van Griekenland. Andreas zou niet aan het kruis genageld zijn, maar vastgebonden; bovendien was het kruis opgesteld in de vorm van een X. Zo'n kruis heet sindsdien dan ook een 'Andreas-kruis'.

In de vierde eeuw zou zijn lichaam zijn overgebracht van Patras naar Constantinopel. In diezelfde vierde eeuw zouden er ook delen van zijn lichaam naar Schotland zijn vervoerd. Reden waarom Sint Andreas nog altijd patroon is van Schotland. Zijn Andreaskruis is nog te vinden in de nationale vlag; ook in de Britse vlag. Die is immers een combinatie van twee kruisen: dat van Andreas en dat van Sint-Joris. Volgens de legende was het de H. Regulus (of Rule) die Andreas' relikwieën naar Schotland bracht. Op de plaats waar hij ze deponeerde ontstond de kathedraal St-Andrew's. Historisch iets betrouwbaarder lijkt de veronderstelling dat de heilige abten Acca en Wilfried van Hexham in Northumberland († 740) ze meebrachten uit Rome. Zij hadden in Engeland twee kloosters gesticht; het eerste toegewijd aan Petrus, het tweede aan diens broer Andreas. Toen in de veertiende eeuw Constantinopel werd ingenomen, werden ook de relikwieën van Andreas meegevoerd en verspreid over heel christelijk Europa. Zijn populariteit steeg daardoor enorm. De Italiaanse havenstad Amalfi kreeg er een flink deel van binnen haar muren. Tot op heden wordt in de vissersplaats Amalfi de patroon van de vissers, Andreas, groots gevierd. Zijn beeld wordt omhangen met zilveren vissen als dank voor de vangst van het afgelopen seizoen en als smeekbede voor komend jaar. Vandaar kwam Andreas in Rome terecht; hij werd er begraven onder de Sint-Pieterskerk naast zijn broer, de apostel Petrus. Filips van Bourgondië († 1433) wist een aanzienlijke hoeveelheid relikwieën te bemachtigen. Hij maakte hem patroon van de beroemde ridderorde van het Gulden-Vlies.

*

Er zijn nog talloze andere heiligen en zaligen die Andreas heten.